

Olsztyn, 7 lutego 2017 r.

dr Wojciech Tomasz Modzelewski
Instytut Nauk Politycznych
Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

AUTOREFERAT

1. Imiona i nazwisko Wojciech Tomasz Modzelewski
2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej
 - Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, nadany uchwałą Rady Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego w dniu 2 czerwca 2005 r. Tytuł rozprawy doktorskiej „Polityczne uwarunkowania współpracy na pograniczu polsko-rosyjskim”, promotor: prof. dr hab. Arkadiusz Żukowski, recenzenci: prof. dr hab. Czesław Mojsiewicz, prof. dr hab. Marek Malinowski
 - Dyplom ukończenia studiów magisterskich 1996 r., kierunek: Politologia i Nauki Społeczne, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie
 - Dyplom ukończenia studiów zawodowych 1998 r., kierunek: Administracja, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie
 - Dyplom ukończenia studiów podyplomowych 2000 r., kierunek: Rachunkowość, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych
 - 1996-1998 – asystent w Instytucie Nauk Politycznych i Filozoficzno-Społecznych Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie
 - 1999-2005 – asystent w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
 - 2005-nadal – adiunkt w Zakładzie Stosunków Międzynarodowych, a obecnie w Pracowni Międzynarodowych Stosunków Politycznych i Bezpieczeństwa

Międzynarodowego, Instytutu Nauk Politycznych, Wydziału Nauk Społecznych
Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

- 2006-2011 – adiunkt w Katedrze Europeistyki Olsztyńskiej Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania im Prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Olsztynie

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.)

a) Tytuł osiągnięcia naukowego

Paradyplomacja regionów. Studium województw Polski Wschodniej

b) Autor, tytuł, nazwa wydawnictwa, rok wydania, recenzent wydawniczy

Wojciech Tomasz Modzelewski, *Paradyplomacja regionów. Studium województw Polski Wschodniej*, Wydawnictwo Instytutu Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2016, ss. 416, rec. dr hab. Hanna Dumała, prof. UMCS

c) Omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Za kształtowanie relacji zewnętrznych państwa odpowiedzialne są przede wszystkim jego organy centralne, w tym rząd i podporządkowane mu struktury, np. placówki dyplomatyczne i konsularne. Regiony wewnątrzpaństwowe, według norm prawa międzynarodowego, są jedynie jednostkami składowymi państw i nie występują w roli samodzielnych podmiotów na scenie międzynarodowej (nie mają podmiotowości prawnomiędzynarodowej). Obecnie nie sposób jednak nie zauważyć ich aktywności zagranicznej. Pozostaje ona pod kontrolą państwa, a stopień samodzielności regionów w tym zakresie wynika głównie z charakteru systemu politycznego. Aktywność zagraniczną podejmują również polskie województwa, w sensie ustrojowym i terytorialnym uznawane za regiony.

W omawianej pracy przyjęto koncepcję regionu wewnątrzpaństwowego, usytuowanego na poziomie administracyjnym tuż poniżej państwa, tworzącego pierwszy szczebel jego zasadniczego podziału terytorialnego. Tak określoną przestrzeń administracyjną zamieszkują ludzie, tworzący z mocy prawa regionalną wspólnotę samorządową, dysponującą władzą polityczną pochodzącą z wyborów, zdolną realnie reprezentować interesy regionu na zewnątrz państwa. Współcześnie aktywność zagraniczna regionu stanowi kluczowy element budowania jego konkurencyjności w skali krajowej i międzynarodowej, służy realizacji celów zawartych w strategii rozwoju regionalnego, jest koniecznym elementem sprawnego

zarządzania jednostką terytorialno-administracyjną. Sprzyja to zewnętrznemu upodmiotowieniu regionów w środowisku międzynarodowym, a ich kontakty zagraniczne należy analizować z punktu widzenia tworzenia się nowych relacji międzynarodowych, co z kolei rodzi konieczność uzupełniania teorii stosunków międzynarodowych o nowe zjawiska.

Przyjęto w pracy, że regiony prowadząc aktywność zagraniczną i pozostając pod prawnopolityczną kontrolą państwa, należą do samodzielnej, pozapaństwowej kategorii uczestników stosunków międzynarodowych. Pozapaństwowi uczestnicy odgrywają w systemie międzynarodowym istotną rolę, m.in. wzbogacają go o nowe treści, rozszerzają jego zakres przedmiotowy, zagęszczają oddziaływania międzynarodowe, a w konsekwencji wzrasta dynamika i złożoność życia międzynarodowego. Przyczyniają się także do rozszerzania podmiotowego stosunków międzynarodowych i ewolucji ich podmiotowej struktury. Zmienia się przez to pozycja współczesnego państwa, które utraciło monopol w działaniach zagranicznych. Obecnie państwo jest jedynie jednym z wielu aktorów wielocentrycznego świata, a tradycyjna współpraca międzynarodowa uzupełniana jest nową siecią powiązań między społecznościami regionalnymi oraz lokalnymi. Działania jego subpaństwowych jednostek terytorialnych należy traktować jako element polityki zagranicznej państwa, tworzący jej samorządowy wymiar. Współistnienie starych i nowych aktorów stosunków międzynarodowych oraz w konsekwencji starych i nowych wymiarów dyplomacji, świadczy o nieustannym rozwoju tych stosunków i ich ewolucji.

Literatura naukowa dotycząca problematyki obecności samorządów terytorialnych wszystkich szczebli (w tym regionów) w otoczeniu międzynarodowym jest obszerna i ma interdyscyplinarny charakter. Widoczne jest zainteresowanie badanymi procesami ze strony m.in. ekonomii, geografii, socjologii i politologii oraz wzajemne korzystanie z dorobku badawczego. Powstało wiele prac zbiorowych i monografii traktujących o pograniczach i współpracy transgranicznej, euroregionach i międzynarodowych sieciach oraz obecności wybranych polskich województw w przestrzeni międzynarodowej, głównie europejskiej. Bogaty dyskurs naukowy nie doprowadził jednak do sformułowania dominującej koncepcji oraz przyjęcia jednej wiodącej kategorii na określenie aktywności zagranicznej regionów; autorzy posługują się co najmniej kilkudziesięcioma terminami, które nie są rozumiane jednakowo lub mają wieloznaczny charakter. Występujący w literaturze nieład terminologiczny skłonił autora omawianej pracy do przyjęcia kategorii „paradyplomacja” i nakreślenia perspektywy teoretycznej koncepcji paradyplomacji regionów.

Badania nad paradyplomacją regionów z państw federalnych prowadzone były od lat 80. XX wieku. Wtedy termin „paradyplomacja” pojawił się w pracach naukowych, m.in. w

artykułach zawartych w czasopiśmie „Publius. The Journal of Federalism” 1984 r. Vol. 14, No 4. Publikacja ta odegrała kluczową, pionierską rolę w powstaniu i popularyzacji koncepcji paradyplomacji we współczesnych naukach politycznych. Pierwszymi autorami, którzy badając regiony (głównie w USA i Kanadzie) posługiwali się terminem „paradyplomacja” byli Panayotis Soldatos oraz Ivo D. Duchacek, co dało bodziec do wykształcenia koncepcji paradyplomacji. Pierwszą poważną próbą ujęcia problemu paradyplomacji jest praca zbiorowa: *Perforated Sovereignities and International Relations: Trans-Sovereign Contacts of Subnational Governments*, eds. I.D. Duchacek, D. Latouche, G. Stevenson, New York 1988. Podjęte wówczas badania składały się na tzw. pierwotną koncepcję paradyplomacji, określaną również jako „pierwsza fala badań nad paradyplomacją” albo „szkoła Duchacka”. W latach 90. XX wieku koncepcja ta została rozwinięta na gruncie europejskim, traktowana jako „druga fala badań nad paradyplomacją” lub „europejska wersja paradyplomacji”. Dodatkowym polem badawczym stała się tu integracja europejska jako czynnik wspierający aktywność zagraniczną regionów. W konsekwencji poszerzało się grono autorów badających fenomen paradyplomacji, spośród których wymienić należy np.: Earla H. Fry, André Lecoursa, Samuela L. McMillana, Stéphane Paquin, Alexandra S. Kuznetsova i wielu innych. Jednocześnie, w miarę ugruntowania terminu zaczęto go stosować w szerszym kontekście, odnosząc go także do aktywności uczestników pozapaństwowych, w tym lokalnych i regionalnych jednostek terytorialnych w państwach unitarnych. Termin jest także coraz częściej stosowany w polskim piśmiennictwie naukowym i akademickiej debacie, choć niejednolicie, niekiedy używa się go tylko w kontekście otwierania przez regiony zagranicznych biur. Spośród polskich badaczy, którzy się nim posługują, wymienić należy m.in. takich jak: Hanna Dumala, Magdalena Sapała, Aleksandra Galek, Michał Łuszczuk, Bartłomiej Toszek, Krzysztof Tomaszewski, Filip Skawiński i Tomasz Czapiewski.

Prace traktujące o aktywności zagranicznej regionów są bardzo zróżnicowane, bazują często na badaniach przyczynkarskich, niekiedy koncentrują się na teorii, a w niewielkim stopniu pokazują praktykę, to jest rzeczywiste przykłady działań samorządów. Niektóre mają walor statystyczno-faktograficzny, a ich autorzy stosują różnorodną metodologię. Odmienne definiowana jest w nich współpraca zagraniczna samorządów, jej przejawy i typowe formy. W obszarze badań politologicznych widoczny jest niedostatek publikacji odnoszących się w sposób kompleksowy i spójny do aktywności zagranicznej polskich regionów. Zamiarem autora omawianej pracy było więc podjęcie próby konceptualizacji paradyplomacji regionów, wypracowania jej założeń teoretycznych, przedstawienie jej istoty oraz odniesienie jej do praktyki wybranych regionów.

W pracy podstawowym przedmiotem badań jest aktywność zagraniczna samorządów województw Polski Wschodniej: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, lubelskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego. Cztery z nich, poza świętokrzyskim, to regiony graniczne (przygraniczne), których jedną z granic stanowi granica państwa. Sąsiedztwo i wynikająca zeń geograficzna bliskość, ma istotny wpływ m.in. na kierunki podejmowanej przez samorzady współpracy transgranicznej - w badanych regionach jest ona ukierunkowana na wschodnich sąsiadów Polski. Regiony te cechuje peryferyjność; w wymiarze krajowym (położone są z dala od głównych obszarów aktywności społeczno-gospodarczej państwa) oraz międzynarodowym, geopolitycznym (są peryferyjne w skali NATO i Unii Europejskiej). Mają one szereg wspólnych społeczno-ekonomicznych cech, takich jak: niski poziom degradacji przyrodniczej, niewielkie zanieczyszczenie powietrza, duży potencjał ziemi rolniczej, niski poziom urbanizacji oraz niski poziom rozwoju. Na przykład, w momencie przystąpienia Polski do UE regiony te były najslabiej rozwinięte w Unii, z najniższym PKB *per capita* tworząc „peryferie peryferii” w skali europejskiej. Należy podkreślić, że wyodrębnienie makroregionu Polski Wschodniej jest mocno zakorzenione w literaturze i praktyce społeczno-gospodarczej.

Omawiana praca ma charakter analityczno-empiryczny. Analiza ilościowo-jakościowa służyła rozpoznaniu faktów oraz pokazaniu stanu współpracy, jej skali i różnorodności. Analiza problemowa miała na celu ukazanie związku, np. między stanem współpracy i osiąganymi efektami a jej założeniami, w tym zgodności działań samorządów z uchwałami o priorytetach współpracy zagranicznej. Porównanie teorii i praktyki aktywności polskich regionów w otoczeniu międzynarodowym dało podstawę do szerszej refleksji nad charakterem tej aktywności oraz rolą, jaka przypada regionom na scenie międzynarodowej i w polityce zagranicznej państwa. Metoda instytucjonalno-prawna posłużyła głównie do analizy podstaw normatywnych (międzynarodowych i krajowych) paradyplomacji, a metoda porównawcza służyła wykryciu podobieństw oraz różnic między regionami Polski Wschodniej, a także między nimi a pozostałymi regionami Polski. Stosując metodę refleksji starano się przenieść elementy doświadczeń regionów z przeszłości, także z układów terytorialno-administracyjnych sprzed 1999 r. w teraźniejszość. Natomiast przedstawiając aktualny stan współpracy zagranicznej regionów Polski Wschodniej, w ramach predykcji starano się go odnieść do przyszłości, czyli sformułować prognozy.

W ramach badań empirycznych zastosowano celową i systematyczną obserwację. Zasadnicza część badań terenowych w pięciu urzędach marszałkowskich przeprowadzona była w latach 2010-2016, ale odwołano się także do wcześniejszych, wieloletnich badań

autora. Ponadto, bieżący kontakt z pracownikami urzędów marszałkowskich oraz m.in. z Biurem Związku Miast Polskich pozwolił na ciągle uaktualnianie i uzupełnianie materiału badawczego. Praca została napisana w znacznej mierze w oparciu o źródła pierwotne, takie jak dokumenty generowane przez samorzady terytorialne (uchwały nt. priorytetów współpracy zagranicznej, strategie rozwoju, porozumienia o współpracy, listy intencyjne, memoranda, plany pracy, deklaracje, protokoły, sprawozdania etc.) oraz wywiady z pracownikami urzędów marszałkowskich. Jej bazę źródłową uzupełniają międzynarodowe dwu- i wielostronne umowy, bezpośrednio lub pośrednio odnoszące się do aktywności zagranicznej samorządów terytorialnych oraz polskie wewnątrz krajowe regulacje prawne, badane głównie pod kątem kompetencji do podejmowania przez regiony współpracy zagranicznej. Ważnym źródłem informacji okazała się ciągła analiza stron internetowych samorządów (urzędów marszałkowskich, sejmików, BIP i internetowych platform współpracy zagranicznej, jeżeli takie istnieją) oraz gruntowna analiza literatury przedmiotu. W niewielkim wymiarze zastosowano metodę statystyczną, głównie w prezentowaniu i analizie danych liczbowych.

Dominujące w pracy podejście politologiczne, wzbogacone zostało o instrumenty i dorobek jaki dostarczają: nauka o stosunkach międzynarodowych, geografia, socjologia, historia, ekonomia, prawo oraz administracja publiczna. Każda z nich ma swój udział w badaniu określonych elementów analizowanej aktywności samorządów, posługując się własnymi metodami badań. Starano się uwzględnić w jak największym stopniu istniejący, dotychczasowy dorobek teoretyczny, jak i empiryczny w badanym zakresie, co służyć miało wielopłaszczyznowemu spojrzeniu na polskie regiony i nadało pracy charakter interdyscyplinarny.

Wobec istniejących w literaturze niedostatków w wiedzy faktograficznej w zakresie podjętego tematu, ważnym celem pracy było również zebranie, usystematyzowanie i uzupełnienie materiału faktograficznego i empirycznego - starano się tym samym zrealizować cel eksploracyjny. Rozpoznanie i zbadanie podstawowych faktów pozwoliło opisać badaną rzeczywistość, zjawiska i procesy zachodzące w regionach - czyli zrealizować cel deskryptywny. Zbadane oraz opisane fakty wymagały znalezienia związków przyczynowo-skutkowych tj. zrealizowania celu eksplanacyjnego, w tym odpowiedzi na katalog pytań badawczych, dotyczących m.in. motywów takich a nie innych działań regionów oraz wpływu paradyplomacji na realizację zadań poszczególnych samorządów.

Główną hipotezę określono następująco: paradyplomacja regionów stanowi ważny przejaw ich samorządności oraz istotny element aktywności zagranicznej Polski. Poddano

weryfikacji także kilka hipotez pomocniczych: Hipoteza I: Regiony są nowymi aktorami stosunków międzynarodowych, a ich aktywność jest jednym z przejawów zmiany tradycyjnego modelu tych stosunków. Koncepcja paradyplomacji jest próbą odniesienia tradycyjnie rozumianej dyplomacji do obecności regionów w stosunkach międzynarodowych. Hipoteza II: Termin paradyplomacja właściwie oddaje istotę międzynarodowej aktywności polskich regionów, obejmując wielorakie, zróżnicowane i zmienne w czasie formy tej aktywności. Paradyplomacja w swoich przejawach przypomina klasyczną dyplomację państwa, w pewnym stopniu ją naśladuje, jest jednak wtórna, uzupełniająca i podporządkowana swej wcześniejszej, oryginalnej postaci. Hipoteza III: Aktywność zagraniczna polskich regionów odgrywa istotną rolę w procesie integracji europejskiej, stanowiąc jej społeczny, oddolny wymiar. Jest jedną z form uczestnictwa państwa w Unii Europejskiej oraz przykładem zdywersyfikowania współczesnych relacji na scenie europejskiej. Hipoteza IV: Wzrasta aktywność regionów Polski Wschodniej w środowisku międzynarodowym, choć jej poziom jest zróżnicowany, ukierunkowany głównie na współpracę ze wschodnimi sąsiadami Polski oraz umacnianie dotychczasowych kontaktów.

W ramach przeprowadzonych badań mieści się kilka obszarów problemowych, co znalazło odzwierciedlenie w strukturze pracy. Zastosowano w niej przede wszystkim układ problemowo-chronologiczny oraz ujęcie podmiotowe. Praca składa się z pięciu rozdziałów.

Rozdział pierwszy ma charakter metodologiczno-teoretyczny. Dokonano w nim przeglądu zasadniczych pojęć związanych z badaną problematyką oraz dokonano rozstrzygnięć terminologicznych. Poddano analizie wieloznaczność pojęcia regionu oraz procesów fundamentalnie z nim związanych tj. regionalizmu i regionalizacji. Każde z nich można różnorodnie ujmować, a uwzględniając problematykę pracy - istotne było przede wszystkim wskazanie ich dwóch płaszczyzn: krajowej i międzynarodowej. Przedmiotem analizy w rozdziale jest także bogactwo terminów odnoszących się do aktywności zagranicznej samorządów, w tym: współpracy transgranicznej, współpracy międzyterytorialnej i innych rodzajów współpracy. Starano się również wyznaczyć ramy znaczeniowe dla kategorii pogranicza.

W rozdziale drugim podjęto próbę konceptualizacji paradyplomacji regionów i prezentacji jej założeń teoretycznych, analizując ją w kilku odniesieniach: polityki zagranicznej państwa i jego dyplomacji; dyplomacji publicznej i miękkich środków oddziaływania państwa (*soft power*) oraz koncepcji wielopoziomowego zarządzania (*multi-level governance*) w Unii Europejskiej. Dostrzegając równoległą do państwowej strukturę relacji międzynarodowych i wzrastającą rolę uczestników „nie będących państwami”,

zakwalifikowano regiony do pozapaństwowych aktorów stosunków międzynarodowych, z grupy uczestników subpaństwowych. Zasadnicza część rozdziału dotyczy istoty paradyplomacji; m.in. odwołano się do etymologii pojęcia, uwarunkowań paradyplomacji, jej motywów i najczęstszych typów.

W rozdziale trzecim dokonano analizy podstaw prawnych (międzynarodowych i krajowych) wyznaczających formalne ramy paradyplomacji polskich regionów. Zbadano konwencje przyjęte w ramach Rady Europy i najistotniejsze regulacje Unii Europejskiej, porozumienia międzypaństwowe oraz prawo krajowe (normy konstytucyjne i ustawowe). W zarysie ukazano recepcję idei współpracy transgranicznej i międzyregionalnej w Polsce w jej współczesnej postaci, sięgającą początków lat 90. XX wieku.

Problematyka rozdziału czwartego dotyczy kontaktów zagranicznych pięciu samorządów regionalnych Polski Wschodniej. Poddano analizie m.in. priorytety współpracy zagranicznej uchwalone przez regionalne sejmiki, ich pierwotne i aktualne wersje. Wśród priorytetowych celów współpracy w każdym województwie przeważają zadania gospodarcze związane z rozwojem regionalnym. Dokonano więc przeglądu regionalnych strategii rozwoju, koncentrując się na zapisach dotyczących aktywności zagranicznej. W dalszej, fundamentalnej części rozdziału starano się określić poziom realizacji uchwał o priorytetach, to jest praktykę kooperacji. Zaprezentowano zawarte przez samorzady regionalne porozumienia o współpracy oraz podano jej przykłady; a więc porównano zamierzenia i ich realizację. Ze względu na bardzo liczne przejawy aktywności zagranicznej każdego z samorządów, obejmujące rocznie nawet kilkaset spotkań, projektów i innych form paradyplomacji, przywołano jedynie jej wybrane przykłady, które uznano za reprezentatywne. Główny nacisk położono na paradyplomację dwustronną (formalną i nieformalną), a w mniejszym zakresie wielostronną.

W rozdziale piątym ukazano regiony Polski Wschodniej jako aktywnych aktorów sceny europejskiej, podejmujących lobbing w Brukseli poprzez działające tam przedstawicielstwa. Podkreślić należy, że działania badanych regionów w tej sferze miały prekursorski charakter; one bowiem utworzyły pierwsze polskie regionalne biuro w Brukseli oraz pierwsze regionalne konsorcjum w postaci Domu Polski Wschodniej, stając się inspiracją dla innych samorządów. Ważną częścią rozdziału jest analiza kierunków geograficznych aktywności regionów Polski Wschodniej na tle polskich samorządów wszystkich szczebli. Pokazano więc przestrzenny wymiar paradyplomacji, a porównanie wyników badań autora z badaniami ogólnokrajowymi pozwoliło dostrzec ewolucję aktywności polskich samorządów. Końcowa część rozdziału zawiera refleksje natury

ogólniejszej, dotyczące fenomenu paradyplomacji polskich samorządów i jej znaczenia dla polskiej polityki zagranicznej.

W procesie badawczym dokonano zatem kilku podstawowych ustaleń. Przede wszystkim zdefiniowano paradyplomację - jako zdolność regionów do działań przekraczających granice państwa, poprzez ustanowienie stałych i doraźnych kontaktów oraz inne formy zaangażowania na arenie międzynarodowej, w granicach przypisanych im zadań i posiadanych kompetencji. Obejmuje ona każdy rodzaj aktywności zagranicznej, w tym relacje: transgraniczne i międzyregionalne, bilateralne i multilateralne (sieciowe), formalne i nieformalne etc. Współpraca ze społecznościami innych państw jest prowadzona zgodnie z polskim prawem wewnętrznym, polityką zagraniczną państwa i jego międzynarodowymi zobowiązaniami. Paradyplomacja jest więc podporządkowana oryginalnej dyplomacji państwa, występuje niejako „obok” niej i swymi działaniami ją uzupełnia. Uwydatniając związek z dyplomacją pojęcie to jednocześnie podkreśla pewną ułomność i wtórność relacji zagranicznych regionów wobec działań państwa. Paradyplomacja nie stanowi konkurencji dla polityki zagranicznej państwa, jest jedynie jej istotnym uzupełnieniem.

Zastosowanie terminu paradyplomacja w omawianej pracy wydaje się właściwe z co najmniej kilku powodów. Po pierwsze, ze względu na założone cele badacze, uwzględniające obok teoretycznych aspektów działalności samorządu, także wymiar praktyczny, obejmujący wielorakie, zróżnicowane i zmienne w czasie formy międzynarodowej aktywności regionów. Pojęcie paradyplomacji dobrze oddaje istotę tej aktywności. Paradyplomacja jest zatem próbą odniesienia tradycyjnie rozumianej dyplomacji do nowych zjawisk w polu stosunków międzynarodowych. Jest przejawem wzrastającej roli regionów jako uczestników (aktorów) pozapaństwowych stosunków międzynarodowych, zdolnych do aktywności międzynarodowej *sensu largo*. Po drugie, przyjmując tradycyjne podejście, w którym termin dyplomacja jest wyłącznie atrybutem państwa, stanowiąc domenę zarezerwowaną dla władzy centralnej, określanie w ten sposób aktywności samorządów wydaje się niewłaściwe. W konsekwencji niewłaściwe jest stosowanie terminu „dyplomacja samorządowa”, nawet umieszczonego w cudzysłów. Paradyplomacja jest podobna do dyplomacji, ale nie jest dyplomacją i nie należy jej traktować jako jednego z rodzajów dyplomacji. Po trzecie, jest to określenie używane coraz powszechniej, choć w sposób zróżnicowany, a precyzyjne ustalenie jego znaczenia, w obliczu nieładu terminologicznego w literaturze, wprowadza metodologiczny porządek w pracy. Po czwarte, nie bez znaczenia jest funkcjonalność terminu paradyplomacja. Można nim bowiem zastąpić znacznie dłuższe wyrażenia, jak np.: współpraca zagraniczna regionów,

współpraca międzynarodowa (zewnętrzna, transgraniczna, międzyregionalna etc.) czy relacje regionów przekraczające granice państwa.

Podkreślić należy, że paradyplomacja ma pozory tradycyjnej dyplomacji, w niektórych aspektach ją przypomina i naśladuje. Na przykład, samorządy realizują funkcje zbliżone do dyplomatycznych (określone w art. 3 Konwencji wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych), to jest: reprezentują swoje regiony na zewnątrz, chronią ich interesy, prowadzą skuteczną komunikację, negocjują i podpisują porozumienia oraz inne akty (memoranda, listy intencyjne, plany pracy etc.), zaznajamiają się z warunkami panującymi u odwiedzanych partnerów, działają na rzecz rozwijania przyjaznych stosunków w różnorodnych dziedzinach (m.in. gospodarczych, kulturalnych i naukowych). W działaniach regionów używa się elementów protokołu dyplomatycznego; dla pracowników urzędów marszałkowskich organizowane są szkolenia z etykiety protokolarnej, jej elementy mają zastosowanie w trakcie oficjalnych spotkań czy przesyłanej korespondencji. Ponadto znajomość zasad protokołu jest przydatna w kontaktach z placówkami dyplomatycznymi i konsularnymi oraz przedstawicielami obcych państw.

Paradyplomacja jest wyrazem zdolności dostosowania regionów do współczesnych wyzwań. Ułatwia im adaptację do warunków oferowanych przez środowisko międzynarodowe, przyczynia się do zrównoważonego rozwoju regionalnego w wymiarze społeczno-gospodarczym. Spełnia ważną funkcję w pozyskiwaniu środków i realizacji wspólnych zadań na rzecz poprawy warunków życia społeczności zamieszkującej region, prowadzi do wymiany doświadczeń np. w zakresie zarządzania gospodarką regionalną oraz poprawy jakości działania instytucji administracyjnych. Paradyplomacja jest elementem polityki rozwoju regionalnego, służąc realizacji celów określonych w strategiach rozwoju województw. Daje np. możliwość wykorzystania doświadczeń zaprzyjaźnionych regionów w zakresie absorpcji funduszy UE oraz stymuluje realizację wspólnych przedsięwzięć. Efekty współpracy są najlepiej widoczne właśnie przy realizacji konkretnych projektów, opartych o dobre praktyki pochodzące od partnera. Kontakty zagraniczne dają okazję do poszerzenia horyzontów myślenia, pozwalają niejednokrotnie na nowe spojrzenie na wiele problemów i na sposoby ich rozwiązywania. Sprzyjają współpracy m.in. odpowiednie regulacje prawne, klimat polityczny, długoletnia tradycja kontaktów, niekiedy problemy wynikające z istnienia wspólnej granicy, a przede wszystkim możliwość realizacji wspólnych projektów.

Paradyplomacja oznacza także bardziej holistyczne podejście do zagadnienia aktywności państwa na arenie międzynarodowej. Pokazuje, że współczesne państwo jest aktorem „wielogłosowym”, którego skuteczne działania zewnętrzne wymagają koordynacji i

współpracy między rządem i jego strukturami (w tym przedstawicielstwami zagranicznymi) oraz w coraz większym stopniu - innymi, pozapaństwowymi podmiotami, m.in. organizacjami pozarządowymi, środowiskami akademickimi czy właśnie samorządami terytorialnymi. Regiony należy zatem postrzegać jako istotne podmioty aktywności zagranicznej państwa, współkształtujące jego politykę zagraniczną i jej samorządowy wymiar. Jest to istotne z punktu widzenia realizacji celów polityki zagranicznej, w tym tych najistotniejszych określanych przez rację stanu, ale także z punktu widzenia wypracowywania założeń tej polityki. Paradyplomacja może być źródłem innowacji w polityce zagranicznej, zmiany jej koncepcji i filozofii, może przyczyniać się do większej spójności i koordynacji polityk krajowych i polityki zagranicznej. Sprzyja to decentralizacji i demokratyzacji polityki zagranicznej i jest to cecha wspólna dla współczesnych demokracji europejskich.

Paradyplomacja przełamuje monopol państwa, przyczyniając się do decentralizacji stosunków międzynarodowych. Uwzględnia zmiany tradycyjnego modelu stosunków międzynarodowych oraz ewolucję współczesnego środowiska dyplomatycznego, w tym aktywności państwowych i niepaństwowych aktorów tego środowiska. Jest efektem ewolucji współczesnej dyplomacji państwowej, dostrzegania jej nowych wymiarów, w tym dyplomacji publicznej. Zaangażowanie regionów w stosunki międzynarodowe zmienia tradycyjne podejście do dyplomacji i polityki zagranicznej. Państwo tracąc monopol w działaniach zagranicznych, z roli solisty przeszło do roli podmiotu harmonizującego, koordynującego i stymulującego działalność innych podmiotów. Regiony należy zatem postrzegać jako istotne podmioty aktywności zagranicznej państwa, współkształtujące jego politykę zagraniczną, choć są one nadal kategorią uczestników stosunków międzynarodowych *in statu nascendi*.

Odnosząc się do paradyplomacji regionów Polski Wschodniej, jest ona istotnym przejawem ich samorządności oraz elementem polskiej polityki zagranicznej, co znalazło potwierdzenie w analizowanym materiale badawczym. Wzrasta aktywność tych regionów w środowisku międzynarodowym, ukierunkowana na uczestnictwo w europejskich procesach integracyjnych oraz wzmocnienie dotychczasowych, najczęściej sąsiedzkich kontaktów. Podejmowana przez nie współpraca zapewnia wymianę doświadczeń między instytucjami samorządowymi, wpływając na jakość ich funkcjonowania, pozwala na lepszą koordynację rozbudowy infrastruktury np. turystycznej w obszarach przygranicznych. Przyczynia się do rozwoju kulturowego i promocji regionów na arenie międzynarodowej oraz krajowej. Podkreślić także należy wagę synergii działań badanych regionów w ramach współpracy zagranicznej, czego pozytywnym przykładem jest funkcjonowanie Domu Polski Wschodniej w Brukseli.

Podsumowując, w analizowanej pracy podjęto próbę kompleksowego ujęcia aktywności zagranicznej polskich regionów, w tym województw z Polski Wschodniej oraz przyjęto wiodącą kategorię „paradyplomacji” na określenie tej aktywności. Wobec istniejącego w literaturze światowej i polskiej nieładu w zakresie terminologii określającej zagraniczne działania regionów, prezentowana praca stara się uporządkować tę terminologię. Realizacja przyjętego w pracy celu badawczego, w zamierzeniu autora, ma być wkładem do dyskursu naukowego nad fenomenem paradyplomacji, ma pogłębić stan wiedzy w zakresie poruszanych problemów badawczych oraz wypełnić lukę istniejącą w piśmiennictwie polskim. Jest to bowiem pierwsza monografia z tego zakresu w Polsce, podejmująca tak ujęty, aktualny problem badawczy, istotny z punktu widzenia praktyki stosunków międzynarodowych oraz polityki zagranicznej Polski.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych i organizacyjnych

Chciałem zaznaczyć, iż chronologiczny wykaz wszystkich publikacji i wystąpień konferencyjnych ująłem w załączniku. W niniejszym umówieniu przyjąłem strukturę zgodną z kierunkami rozwoju moich zainteresowań naukowych.

Od początku pracy naukowej moje zainteresowania ogniskowały się wokół polityki zagranicznej Polski i jej wielowymiarowości (mój pierwszy opublikowany artykuł naukowy nosił tytuł *Główne kierunki polskiej polityki zagranicznej w latach 1918-1989* [w:] *Polska polityka zagraniczna w procesie przemian po 1989 roku*, red. A. Żukowski, Olsztyn 1999). Stopniowo zacząłem koncentrować się na Obwodzie Kaliningradzkim, jedynym rosyjskim regionem graniczącym z Polską, który wraz z województwem warmińsko-mazurskim tworzy pogranicze polsko-rosyjskie, definiowane według regionalnych jednostek zasadniczego podziału terytorialno-administracyjnego. Efektem kilkuletnich badań była rozprawa doktorska, za którą otrzymałem w 2005 r. wyróżnienie w konkursie o Nagrodę Naukową im. Wojciecha Kętrzyńskiego, organizowanym przez Towarzystwo Naukowe i Ośrodek Badań Naukowych w Olsztynie. Zasadniczą część wyników badań, uaktualnioną i uzupełnioną, wydałem w postaci książki *Polska - Obwód Kaliningradzki FR. Polityczne uwarunkowania współpracy transgranicznej*, Olsztyn 2006. Warto podkreślić, że jest to pierwsze polskie monograficzne opracowanie dotyczące politycznych uwarunkowań współpracy na pograniczu polsko-rosyjskim, ujętych z perspektywy poziomów: lokalnego, regionalnego, ogólnokrajowego, europejskiego i euroatlantyckiego. Wpisuje się ono w nośne poznawczo w politologii badania nad terytorialnymi i niesuwerennymi podmiotami polityki zagranicznej. Opracowanie to zostało dostrzeżone przez środowisko politologiczne, także za granicą, czego

efektem są cytowania¹, recenzje² oraz umieszczanie go w literaturze uczelnianych sylabusów³.

W ramach innych zainteresowań naukowych związanych z opozycją polityczną w PRL wynikających ze współpracy z Ośrodkiem Karta, wspomnieć muszę o wydanej po doktoracie publikacji *Słownik dysydentów. Czołowe postacie ruchów opozycyjnych w krajach komunistycznych w latach 1956–1989*, tom 1, red. naczelny J. Kochanowski, Warszawa 2007, z moim opracowaniem: *Seweryn Blumsztajn - biogram*. Jest to kolejne, uzupełnione wydanie wcześniejszej pracy: *Opozycja w PRL. Słownik biograficzny 1956-89*, tom 1 i 2, red. J. Skórzyński, P. Sowiński, M. Strasz, Warszawa 2000 i 2002, z moimi opracowaniami: *Biogram Seweryna Blumsztajna* i *Biogram Jacka Merkla*.

W kolejnych latach kontynuowałem badania nad problematyką współpracy Polski z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej w ramach zespołu badawczego działającego w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, pod kierunkiem prof. Arkadiusza Żukowskiego. Zakres moich zainteresowań obejmował współpracę na poziomie „poniżej państwa” tj. regionalną i lokalną, obejmując stopniowo nie tylko województwo warmińsko-mazurskie, ale także aktywność innych regionów, powiatów i gmin wobec Obwodu. Efektem tych badań są m.in. artykuły: *The Polish–Russian Cross-Border Cooperation. Institutional Conditions and Perspectives of Regional Development* (współautorzy M. Chełminiak, W. Kotowicz), [w:] *Problems of Regional Development in Border Regions of Ukraine and Poland*, ed. T. Palmowski, Y. Matviyishyn, Lviv 2006; *Polsko-rosyjska współpraca transgraniczna a możliwości rozwoju regionalnego*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Cła i Logistyki” 2006, nr 12; *Współpraca transgraniczna Polski z Obwodem Kaliningradzkim FR*, [w:] *Oblicze Olsztyńskiej Politologii, tom IV Studia i szkice politologiczne: w kręgu problemów polskiej polityki*, red. J. Filipkowski, T. Gajowniczek, B. Kosiba, D. Radziszewska-Szczepaniak, Olsztyn 2011.

¹ Np. R. Anisiewicz, *Polska - Obwód Kaliningradzki. Powiązania transgraniczne przed 1990 rokiem*, Gdańsk-Pelplin 2012; T. Palmowski, *Kaliningrad - szansa czy zagrożenie dla Europy Bałtyckiej? Monografia społeczno-gospodarcza*, Gdańsk 2013; K. Żęgota, *Polityczne i prawnomiędzynarodowe uwarunkowania polsko-rosyjskiej umowy o małym ruchu granicznym*, „Przegląd Geopolityczny” 2014, tom 8; H. Łach, *Polsko-rosyjska granica państwowa w drodze do Schengen*, „Zeszyty Naukowe WSOWL” 2011, nr 3; Ю. Рожков-Юрьевский, *К вопросу установления государственных границ и разграничения морских пространств Российской Федерации на участке Калининградской области*, „Вестник Балтийского федерального университета им. И. Канта. Серия: Гуманитарные и общественные науки” 2013, No. 3.

² Np. M. Chełminiak, *recenzja książki W.T. Modzelewskiego, Polska - Obwód Kaliningradzki FR. Polityczne uwarunkowania współpracy transgranicznej*, Olsztyn 2006, „Studia Międzynarodowe” 2007, nr 1.

³ Np. na przedmiocie „Polska polityka wschodnia” realizowanym przez Międzywydziałowe Studium Wschodniosłowiańskie Uniwersytetu Warszawskiego, https://usosweb.uw.edu.pl/kontroler.php?_action=actionx:katalog2/przedmioty/pokazPrzedmiot.

Badania Obwodu Kaliningradzkiego ogniskowały się również wokół jego specyfiki jako enklawy Federacji Rosyjskiej, funkcjonującej w otoczeniu Unii Europejskiej i Sojuszu Północnoatlantyckiego. Dotyczyły m.in. związku między polską polityką zagraniczną a współpracą z Obwodem oraz problemu wpływu procesów politycznych i geopolitycznych na aktywność zagraniczną samorządów terytorialnych. Założyłem bowiem, że współpracę transgraniczną można traktować jako jeden z mierników stosunków międzynarodowych. Jest ona nie tylko pasywnym receptorem impulsów ze strony otoczenia krajowego i międzynarodowego, lecz odgrywa także aktywną rolę czynnika sprzyjającego lub niesprzyjającego kooperacji międzypaństwowej. W obszarze prowadzonych badań analizowałem m.in. znaczenie rosyjskiej enklawy dla relacji polsko-rosyjskich oraz stan piśmiennictwa naukowego w Polsce dotyczący Obwodu. Efektem tego są artykuły: *Obwód Kaliningradzki FR na tle stosunków polsko-rosyjskich. Wybrane kwestie sporne*, „Przegląd Politologiczny” 2005, nr 4; *Współpraca na pograniczu polsko-rosyjskim, Wykaz publikacji na temat Obwodu Kaliningradzkiego FR* (współautorzy M. Chełminiak, W. Kotowicz, A. Żukowski), *Obwód Kaliningradzki FR w polskich zasobach internetowych* (współautor M. Chełminiak), *Kalendarium kontaktów Polski z Obwodem Kaliningradzkim FR w latach 1991-2006* (współautorzy M. Chełminiak, W. Kotowicz, A. Żukowski) [w:] *Polska a Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej. Teraźniejszość i wyzwania przyszłości*, red. A. Żukowski, Toruń 2008; *Polityka Rosji wobec Obwodu Kaliningradzkiego FR w okresie prezydentury Władimira Putina*, (współautorzy A. Żukowski, M. Chełminiak, W. Kotowicz), [w:] *Rosja w okresie prezydentury Władimira Putina*, red. A. Stępień-Kuczyńska, S. Bieleń, Łódź - Warszawa - Toruń 2009; *От закрытия к сотрудничеству - эволюция границы и пограничья Польши с Калининградской областью Российской Федерации* [w:] *Solidarność a demokracja. 25 lat transformacji postkomunistycznej*, pod red. T. Ambroziaka, A. Czwołka, Sz. Gajewskiego, M. Nowak-Palusz, Toruń 2015.

Współczesny Obwód Kaliningradzki podlega intensywnym przemianom; odcięty od świata w 2 połowie XX wieku ze względu na swój militarny charakter, obecnie „nadrabia zaległości” w każdej niemal dziedzinie. Jego wyjątkowe położenie w Europie oznaczają w naukowej analizie konieczność uwzględnienia wewnętrznych oraz zewnętrznych determinantów jego funkcjonowania. Efektem dotychczasowych, wieloletnich badań tej problematyki oraz współpracy w tym zakresie z ośrodkami naukowymi w Kaliningradzie są moje publikacje: *Polsko-rosyjskie pogranicze - od regionu izolowanego do transgranicznego*, „Środkoeuropejskie Studia Polityczne” 2015, nr 1 (14 pkt wg wykazu MNiSW – część B) oraz praca zbiorowa *Kaliningrad: its internal and external issues*, Olsztyn 2016 której jestem

współredaktorem (wraz z A. Żukowskim) i autorem dwóch artykułów. Pierwsza pokazuje ewolucję sąsiedztwa polsko-kaliningradzkiego oraz związany z tym proces przekształcania wspólnego pogranicza. Druga ma charakter analityczno-syntetyczny, dokumentujący wybrane kwestie dotyczące Obwodu, leżące w polu zainteresowań badaczy z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz badaczy ze Szwecji i Rosji, którzy są autorami zamieszczonych w niej artykułów. Głównym jej celem jest próba ujęcia wieloaspektowości funkcjonowania Obwodu Kaliningradzkiego FR we współczesnej rzeczywistości rosyjskiej i międzynarodowej.

W ramach studiów nad pograniczem polsko-rosyjskich, mieszczą się także zagadnienia istotne poznawczo a związane z problemem swobodnej żeglugi przez Cieśninę Piławską i po Zalewie Wiślanym/Kaliningradzkim. Problematyka ta ma wielorakie znaczenie, można ją rozpatrywać; po pierwsze - z punktu widzenia możliwości rozwoju regionalnego i lokalnego polskich samorządów leżących nad Zalewem, po drugie - analizując korelacje między działaniami państwa a działaniami samorządów oraz między polityką centralną a jej regionalnym i lokalnym wymiarem, po trzecie - ze względu na kwestie bezpieczeństwa międzynarodowego oraz transgranicznego, po czwarte - analizując aspekt historyczny i prawno-międzynarodowy żeglugi na spornym akwenie, w tym problem respektowania przez Rosję prawa do nieszkodliwego przepływu statków niezależnie od bandery przez cieśninę, która stanowi jedyne dojście do morza terytorialnego danego państwa. Zagadnieniom tym poświęciłem dwa artykuły: *Żegluga po Zalewie Wiślanym jako kwestia sporna w stosunkach polsko-rosyjskich*, [w:] *XXI wiek – era kryzysu czy odnowy kulturowej i politycznej świata?*, red. A. Hołub, Olsztyn 2006 oraz *Koncepcja przekopu Mierzei Wiślanej - perspektywa liderów krajowych i regionalnych* [w:] *Przywódcy polityczni wobec współczesnych zagrożeń i kryzysów*, red. M. Hartliński, Olsztyn 2016. W drugim z nich, stanowiącym uaktualnione (po 10 latach) spojrzenie na problem, uwypukliłem jego wymiar polityczny, prezentując m.in. różne warianty budowy kanału na Mierzei Wiślanej, mocne i słabe strony idei przekopu oraz wykorzystanie tematu przez liderów lokalnych, regionalnych i krajowych w czasie kampanii wyborczych, a w konsekwencji jego nadmierne upolitycznienie.

Dodam, że jestem członkiem zespołu naukowo-badawczego „Centrum Studiów nad Przywództwem Politycznym i Publicznym”, powstałego w 2016 r. w Instytucie Nauk Politycznych UWM w Olsztynie, badającego różnorodne aspekty współczesnego przywództwa, również na szczeblu regionalnym i lokalnym. W ramach współpracy międzynarodowej oraz badań porównawczych rozpoczął on obecnie realizację projektu „Party Leaders Database” (<http://party-leaders.eu/index.php>).

Kolejnym tematem moich badań, ściśle związanym z prowadzonymi zajęciami dydaktycznymi, była analiza funkcjonowania współczesnych systemów politycznych. Praktykę ustrojową poszczególnych państw cechuje zmienność w czasie, co wymaga jej nieustannego badania oraz rodzi zapotrzebowanie na pomoc dydaktyczną dla studentów. Podjąłem się więc opracowania problematyki systemów politycznych w publikacji: *Systemy polityczne wybranych państw Europy*, Olsztyn 2008⁴. Zawiera ona rozdział teoretyczny (*Zarys teorii systemów politycznych*) oraz syntetyczne ujęcie systemów politycznych wybranych sześciu państw europejskich. Pięć z nich zaliczanych jest powszechnie do demokracji skonsolidowanych, takich jak: Wielka Brytania, Włochy, Niemcy, Francja i Szwajcaria, natomiast Rosja jest przykładem państwa tzw. szarej strefy. Publikacja zawiera podstawowe informacje dotyczące elementów składowych danego systemu politycznego, takich jak: konstytucja, partie polityczne, system wyborczy, głowa państwa, parlament, procedura ustawodawcza, rząd, sądownictwo konstytucyjne oraz krótką genezę rozwiązań ustrojowych danego państwa. Analiza powyższych elementów umożliwia poznanie charakterystycznych cech danego systemu politycznego i jego specyfiki we współczesnych uwarunkowaniach.

Powracając do zasadniczego nurtu prowadzonych przeze mnie badań, w latach 2009-2011 byłem współrealizatorem projektu badawczego Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Stan demokracji lokalnej na pograniczu polsko-rosyjskim i jego implikacje dla współpracy transgranicznej”. Celem ogólnym projektu było zdiagnozowanie stanu demokracji lokalnej w województwie warmińsko-mazurskim oraz Obwodzie Kaliningradzkim FR w kontekście współpracy transgranicznej. Równie istotne było ukazanie uwarunkowań jej rozwoju oraz sformułowanie katalogu propozycji bardziej efektywnego funkcjonowania demokracji lokalnej na pograniczu polsko-rosyjskim. W ramach prac badawczych, podjąłem m.in. analizę znaczenia współpracy transgranicznej w kontekście priorytetowych działań jednostek terytorialnych w województwie warmińsko-mazurskim i w Obwodzie Kaliningradzkim FR, podstaw prawno-instytucjonalnych funkcjonowania demokracji lokalnej i współpracy transgranicznej oraz próbę wskazania barier tej współpracy. Istotnym przedsięwzięciem naukowym było przygotowanie, rozesłanie oraz opracowanie wyników ankiety kwestionariuszowej skierowanej do wszystkich samorządów terytorialnych w województwie warmińsko-mazurskim oraz w Obwodzie Kaliningradzkim FR. Analiza materiału empirycznego pozyskanego w wyniku badań terenowych została następnie skonfrontowana z

⁴ Publikacja ta cytowana jest m.in. w monografii: M. Bankowicz, *Prezydentury*, Kraków 2013.

ustaleniami literatury przedmiotu. Ostatecznym celem projektu było zapoznanie obu stron (polskiej i rosyjskiej) z efektami badań, a w szerszym kontekście - kontynuacja współpracy ze środowiskiem naukowym Kaliningradu, głównie z Bałtyckiego Federalnego Uniwersytetu im. Immanuela Kanta oraz kaliningradzkiej filii Rosyjskiej Akademii Gospodarki Narodowej i Administracji Publicznej przy Prezydencie Federacji Rosyjskiej.

Wymiernym efektem powyższych działań są publikacje: *Stan demokracji lokalnej na pograniczu polsko-rosyjskim i jego implikacje dla współpracy transgranicznej - Raport*, Olsztyn 2012 (współautorzy M. Chełmiński, W. Kotowicz, A. Żukowski) oraz *Demokracja lokalna a współpraca na pograniczu polsko-rosyjskim*, red. M. Chełmiński, W. Kotowicz, W.T. Modzelewski, A. Żukowski, Olsztyn 2012 - praca zawierająca artykuły polskich i rosyjskich badaczy oraz samorządowych praktyków. Swoją wiedzę wykorzystałem także przy współautorskich opiniach eksperckich: *Opinia dotycząca projektu Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2009 (współautorzy M. Chełmiński, W. Kotowicz, K. Żęgota, A. Żukowski) oraz *Opinia na temat Studium zagospodarowania przestrzennego wzdłuż granicy polsko-rosyjskiej. Uwarunkowania rozwoju polskiej części obszaru przygranicznego*, Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie, Olsztyn 2009 (współautorzy M. Chełmiński, W. Kotowicz, A. Żukowski).

Stopniowo rozszerzałem zakres prowadzonych badań, obejmując nimi aktywność zagraniczną województwa warmińsko-mazurskiego na wszystkich kierunkach i w jej zasadniczych formach. Badałem ewolucję tej aktywności, kwestie zmienności priorytetów współpracy zagranicznej uchwalanych przez regionalny sejmik oraz stopień ich praktycznej realizacji. Efektem tego są m.in. artykuły: *Aktywność zagraniczna województwa warmińsko-mazurskiego czynnikiem rozwoju regionalnego*, [w:] *Polska Wschodnia. Determinanty rozwoju*, red. B. Pławgo, Białystok 2006; *Współpraca zagraniczna województwa warmińsko-mazurskiego – założenia a realizacja*, [w:] *Warmia i Mazury w 90 – lecie odzyskania niepodległości przez Polskę*, red. B. Gaziński, Olsztyn 2009; *Współpraca Warmii i Mazur z Obwodem Kaliningradzkim FR i Obwodem Rówieńskim na Ukrainie* [w:] *Dwadzieścia lat transformacji systemowej na Warmii i Mazurach: doświadczenia – oceny – perspektywy*, red. B. Gaziński, Olsztyn 2011; *Kierunki geograficzne aktywności międzynarodowej województwa warmińsko-mazurskiego* [w:] *Polska polityka wschodnia a współpraca zagraniczna województwa warmińsko-mazurskiego*, red. W. Kotowicz, W.T. Modzelewski, A. Żukowski, Olsztyn 2013.

W obszarze problematyki współpracy zagranicznej samorządów terytorialnych mieszczą się także badania teoretyczne. We współczesnym świecie zdominowanym przez procesy globalizacyjne ulega zmianie m.in. rozumienie terminu granica, która jest kategorią fundamentalną dla wyznaczania centrów i peryferii oraz pograniczy. Także pogranicza są różnorodnie definiowane, mając naturę wielowątkową i wielopłaszczyznową, uwarunkowaną szeregiem czynników; historycznych, kulturowych, ekonomicznych, politycznych etc. Badanie pograniczy ma charakter interdyscyplinarny, w tym widoczne jest zainteresowanie problematyką ze strony nauk politycznych. Tu w tradycyjnym znaczeniu, uwzględniającym konotację geograficzną, kategoria ta odnosi się do obszarów przylegających do granic między państwami, obejmując m.in. kwestie sąsiedztwa i współpracy transgranicznej. W ramach badań teoretycznych i ustaleń terminologicznych, podjąłem próbę określenia takich kategorii jak: *Regionalizm* [w:] *Podstawowe kategorie polityki*, red. S. Opara, D. Radziszewska-Szczepaniak, A. Żukowski, Olsztyn 2005; *Euroregion, Granica państwa, Współpraca transgraniczna*, [w:] *Mały słownik politologii*, red. S. Opara i zespół, Toruń 2007 oraz wspólnie z A. Żukowskim *Kategoria pogranicza w politologii. Aspekty teoretyczne i praktyczne*, „Pogranicze. Polish Borderlands Studies” 2013 nr 1. Zbliżona problematyka została podjęta również w artykule: *Polski samorząd w stosunkach międzynarodowych. Zarys problematyki* (współautor A. Żukowski) [w:] *Samorząd terytorialny. Studium politologiczne*, red. J. Marszałek - Kawa, Toruń 2007.

W ramach badań nad zinstytucjonalizowanymi formami współpracy transgranicznej czyli euroregionami, koncentrowałem się na określeniu ich roli w procesach integracji europejskiej. Założyłem bowiem, że euroregiony są jedną z form budowania i wzmacniania integracji europejskiej oraz drogą włączania w ten proces nowych członków. Ich zasadnicza rola związana była i jest nadal z dostarczaniem praktycznej wiedzy o integracji, także w wymiarze finansowym - są one bowiem prężnymi beneficjentami funduszy unijnych. Ułatwiając dostęp do funduszy UE, uaktywniają lokalne społeczności do realizacji projektów transgranicznych, co służy m.in. niwelowaniu dysproporcji rozwojowych i zwalczaniu peryferyjności regionów. Euroregiony oraz realizowaną poprzez nie współpracę transgraniczną należy także postrzegać jako formę uspołecznienia aktywności zagranicznej państwa, decentralizacji jego polityki zagranicznej oraz włączania społeczności zamieszkujących obszary przygraniczne w stosunki międzynarodowe. Współpraca transgraniczna, w tym euroregionalna jest również sposobem przewycięzania historycznych podziałów i wrogości, uczy tolerancji, tworzy wspólnotę interesów. Jej istotą i celem jest stworzenie transgranicznej sieci powiązań na szczeblu regionalnym i lokalnym, wzrost

zauwania między sąsiadami czy rozwiązywanie codziennych problemów granicznych. Przez to staje się ona ważnym elementem budowania bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego w Europie. Problematykę tę podjąłem m.in. w artykułach: *Polskie euroregiony formą integracji europejskiej* [w:] *Szkice Europejskie. Unia Europejska wobec wyzwań współczesności*, red. B. Gaziński, Olsztyn 2015 oraz wydanym przez Bałtycki Instytut Ekonomiki i Finansów: *Сотрудничество в рамках еврорегионов - польский опыт* [w:] *Актуальные вопросы государственного и муниципального управления. Сборник статей*, ред. Э. С. Круглова, Калининград 2014.

W ramach zainteresowań współczesną polityką zagraniczną Polski, dostrzegłem lukę w piśmiennictwie naukowym dotyczącą relacji politycznych Polski z jej siedmioma sąsiadami. Opracowania traktujące o polskiej polityce zagranicznej dostępne na rynku księgarskim, ogniskują się głównie na kierunkach kluczowych dla polskiej dyplomacji, tj. niemieckim i rosyjskim. Gro analityków pomija lub traktuje marginalnie niektóre kierunki, np. czeski czy słowacki, co wynika z różnicy w intensywności relacji z poszczególnymi sąsiadami. Mało jest opracowań, które dotyczyłyby relacji Polski ze wszystkimi państwami sąsiedzkimi w ich współczesnym, politycznym wymiarze. W konsekwencji, z mojej inicjatywy i pod moją redakcją powstała publikacja: *Polska wobec sąsiadów. Współczesne stosunki polityczne*, red. W. T. Modzelewski, Olsztyn 2009. Stanowi ona zbiór artykułów poświęconych stosunkom Polski z każdym z sąsiadów od początku lat 90. XX wieku do roku 2009. Szczególny nacisk położono w niej na analizę stosunków politycznych. Znajdują się w niej artykuły pracowników Instytutu Nauk Politycznych UWM, w tym moje: *Stosunki polsko - litewskie* oraz *Współpraca w ramach euroregionów* (uznałem bowiem, że wpisuje się to w koncepcję wielowymiarowości postrzegania współczesnej polityki zagranicznej). Dodać należy, że opracowanie to zostało dostrzeżone przez środowisko politologiczne, czego efektem są cytowania⁵, recenzje⁶ oraz umieszczanie go jako zalecana literatura w sylabusach⁷.

⁵ Np. K. Sidorkiewicz, *Polska i Litwa w latach 2009-2013. Dobre czy trudne sąsiedztwo?*, „Przegląd Wschodnioeuropejski” 2015, nr 2; M. Stolarczyk, *Zbieżność i różnice interesów w stosunkach polsko-niemieckich w latach 1989-2009*, Katowice 2010; W. Stankiewicz, *Przestrzeganie praw mniejszości polskiej na Litwie*, „Przegląd Polsko – Polonijny” 2011, nr 2; M. Прокоп, *СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ПОЛЬЩЕЮ У ЧАСИ ТРАНСФОРМАЦІЇ*, <http://istfak.org.ua>.

⁶ J. Sułek, *recenzja książki W.T. Modzelewskiego (red), Polska wobec sąsiadów. Współczesne stosunki polityczne, Olsztyn 2009*, „Zeszyty Naukowe WSC/WSCiL” 2010, nr 26; K. Gomółka, *recenzja książki Polska wobec sąsiadów. Współczesne stosunki polityczne, red. W.T. Modzelewski, Olsztyn 2009*, „Prawo i Polityka” 2010, nr 1.

⁷ Np. na przedmiocie „Stosunki Międzynarodowe” realizowanym w Katedrze Politologii Uniwersytetu Rzeszowskiego, http://www.politologia.univ.rzeszow.pl/uploadUC/Sylabusy%202014-2015/Stosunki_miedzynarodowe.pdf

Dodam, że problematykę kontaktów polsko-litewskich staram się systematycznie śledzić i badać od wielu lat, czego efektem są publikacje: *Współczesne polsko-litewskie stosunki polityczne. Zarys problematyki*, „Sprawy Wschodnie” 2005, nr 2-3 oraz *Europejskie bezpieczeństwo energetyczne we współczesnych stosunkach polsko-litewskich*, [w:] *Unia Europejska na początku XXI wieku*, red. W. Tomaszewski, M. Chełmniak, Olsztyn 2009. W 2011 r. minęło 20 lat od przywrócenia stosunków dyplomatycznych między Polską i Litwą, co stwarzało okazję do podsumowań oraz prognozyki. Taką próbę podjąłem w artykule: *Dwie dekady stosunków Polski z Litwą - wymiar polityczny*, „Środkoeuropejskie Studia Polityczne” 2012 nr 3 (7 pkt wg wykazu MNiSW – część B), analizując m.in. kwestię budowy strategicznego partnerstwa między obu państwami, współpracy wojskowej i energetycznej oraz problemów utrudniających wzajemne relacje. Skoncentrowałem się na politycznym wymiarze relacji polsko-litewskiej, nie zapominając o współpracy transgranicznej i międzyregionalnej.

W 2012 r. byłem współrealizatorem projektu badawczego „Polska polityka wschodnia a współpraca zagraniczna województwa warmińsko-mazurskiego”, współfinansowanego ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP, w ramach mechanizmu wsparcia obywatelskiego i samorządowego wymiaru polityki zagranicznej - instrument „Małe Projekty Wspólne Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Samorządu”. W zespole badawczym po kierunkiem prof. Arkadiusza Żukowskiego, prowadziliśmy badania obejmujące m.in. teorię polityki zagranicznej oraz jej wymiaru samorządowego, badaliśmy współczesne wektory polityki zagranicznej Polski, priorytety i kierunki polskiej polityki wschodniej, teoretyczne i prawne podstawy współpracy transgranicznej i międzyregionalnej oraz historię, stan obecny i perspektywę współpracy województwa warmińsko-mazurskiego z Obwodem Kaliningradzkim i Obwodem Rówieńskim. Na niwie naukowej głównymi celami projektu była analiza nowych regionów peryferyjnych w rozszerzonej UE na przykładzie województwa warmińsko-mazurskiego, geopolityczne uwarunkowania aktywności zagranicznej województwa warmińsko-mazurskiego, ze szczególnym uwzględnieniem relacji Polski z państwami Partnerstwa Wschodniego oraz Rosji. Głównym efektem realizacji projektu badawczego jest publikacja zbiorowa, zawierająca artykuły autorów z różnych ośrodków badawczych z Polski i Rosji (Obwodu Kaliningradzkiego): *Polska polityka wschodnia a współpraca zagraniczna województwa warmińsko-mazurskiego*, red. W. Kotowicz, W.T. Modzelewski, A. Żukowski, Olsztyn 2013. Stanowi ona próbę ujęcia wieloaspektowości polskiej polityki zagranicznej na kierunku wschodnim oraz w tym kontekście współpracy zagranicznej województwa warmińsko-mazurskiego.

W sferze problematyki regionalnej, podjąłem temat nieopracowany w znanej mi literaturze, a niezwykle istotny poznawczo, dotyczący różnych aspektów funkcjonowania w przestrzeni europejskiej województwa warmińsko-mazurskiego. Byłem więc pomysłodawcą, redaktorem i współautorem publikacji *Region Warmii i Mazur w europejskich procesach integracyjnych*, red. W. T. Modzelewski, Olsztyn 2014. Opracowanie to koncentruje się na polityczno-instytucjonalnym oraz ekonomicznym aspekcie funkcjonowania regionu Warmii i Mazur we współczesnej Europie. Do napisania artykułów zaprosiłem pracowników z Instytutu Nauk Politycznych oraz Katedry Polityki Gospodarczej i Regionalnej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz badaczy z Uniwersytetu Gdańskiego oraz Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Warszawie. W książce znajdują się moje opracowania: *Biura regionalne w Brukseli. Doświadczenia Warmii i Mazur* oraz *Kontakty zagraniczne samorządu województwa warmińsko-mazurskiego* a także artykuł będący efektem badań poziomu lokalnego: *Współpraca partnerska samorządów lokalnych. Przykład miasta Ostródy i powiatu ostródzkiego* (współautor A. Żukowski).

W ramach obszarów moich zainteresowań naukowych oraz dydaktycznych mieści się także problematyka bezpieczeństwa narodowego, które staje się obecnie popularnym przedmiotem badań, jak i kierunkiem kształcenia. Podkreślić należy interdyscyplinarność nauk o bezpieczeństwie oraz antropocentryczność samego bezpieczeństwa, bowiem pojawia się ono we wszystkich dyscyplinach, których centralnym podmiotem rozważań jest człowiek. Zakorzenie w wielu dyscyplinach naukowych i coraz szerszy kontekst wielu podstawowych kategorii bezpieczeństwa narodowego, skutkuje potrzebą ich ujęcia w merytoryczne ramy oraz wyklarowania znaczeń kategorii podstawowych. Zadanie takie podjął zespół badaczy z Wydziału Nauk Społecznych oraz Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, czego efektem jest publikacja: *Podstawowe kategorie bezpieczeństwa narodowego*, Olsztyn 2015, której jestem współredaktorem (wraz z A. Żukowskim, M. Hartlińskim i J. Więclawskim). Stanowi ona próbę przedstawienia elementarnej wiedzy z zakresu bezpieczeństwa narodowego, porządkując tę wiedzę w oparciu o ustalenia terminologiczne jej autorów. W założeniu, ma wyposażać czytelnika w podstawowy zestaw umiejętności do sprawnego posługiwania się wiedzą dotyczącą opracowanych kategorii oraz powiązanych z nimi zagadnień. Przesłanką leżącą u podstaw pracy nad książką była zatem idea stworzenia „publikacji - przewodnika” po newralgicznych treściach związanych z określonym w tytule problemie. Dedykowana jest ona studentom kierunków: Bezpieczeństwa Narodowe, Bezpieczeństwo Wewnętrzne i

pokrewnych, jest również przydatna na prowadzonym przeze mnie przedmiotach takich jak: „Bezpieczeństwo Transgraniczne” i „Międzynarodowe Stosunki Polityczne”. Zauważyć należy, że na polskim na rynku wydawniczym nie ma opracowania, które zawierałoby „podstawowe kategorie”, czyli pojęcia o wyższym stopniu ogólności odnoszące się do bezpieczeństwa narodowego i tę lukę stara się zapełnić ta publikacja. Dodam, że została ona nominowana do II etapu konkursu „Książka geopolityczna roku - edycja 2015”, organizowanego przez Polskie Towarzystwo Geopolityczne.

Jestem autorem znajdujących się w niej artykułów: *Wyścig zbrojeń i Bezpieczeństwo transgraniczne* oraz współautorem (wraz z M. Hartlińskim) artykułów: *Wprowadzenie do podstawowych kategorii bezpieczeństwa narodowego* oraz *Main Categories of National Security*. Podjąłem w nich m.in. problem widocznego obecnie zacierania się podziału między sytuacją wewnętrzną państwa a środowiskiem międzynarodowym, a w konsekwencji zanikania podziału na zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne. Źródła problemów wewnętrznych państwa często znajdują się poza jego granicami, a eliminowanie zagrożeń transgranicznych właśnie wymaga współpracy która te granice przekracza. Budowanie bezpieczeństwa transgranicznego współczesnej Polski determinowane jest m.in. procesem wyrównywania „deficytu bezpieczeństwa” powstałego na skutek zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych Strefy Schengen. Jest to realizowane poprzez współpracę właściwych służb, głównie Straży Granicznej i Policji, np. w formie obserwacji i pościgu transgranicznego, przekazywania informacji, wymiany oficerów łącznikowych, kontroli przesyłek i zakupu kontrolowanego, tworzenia wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych czy Centrów Współpracy Służb Granicznych. Natomiast pozytywnym przykładem działań na rzecz budowy bezpieczeństwa transgranicznego na pograniczu polsko-rosyjskim, są ćwiczenia jednostek straży pożarnej obu państw w zakresie zwalczania pożarów i likwidacji skutków klęsk żywiołowych.

W ramach podstawowych zainteresowań badawczych, poszerzałem problematykę aktywności zagranicznej polskich regionów, badając m.in. skalę współpracy, jej kierunki geograficzne oraz priorytety współpracy zagranicznej wybranych samorządów regionalnych. Poprzez zamierzoną komparatystykę, poszukiwałem podobieństw oraz różnic między samorządami w ramach danej grupy badawczej. Taką grupę stanowiły np. polskie województwa leżące nad Bałtykiem: pomorskie, zachodniopomorskie i warmińsko-mazurskie. Zauważyć należy, że ostatnie z nich ma granicę morską na Zalewie Wiślanym o statusie morskiej wody wewnętrznej, a znaczenie tej granicy podkreśla się m.in. w strategii rozwoju województwa, jak i w jego uchwale o priorytetach współpracy zagranicznej. Badania

potwierdziły m.in. że podstawowym czynnikiem warunkującym podejmowanie współpracy zagranicznej jest właśnie usytuowanie w obszarze Morza Bałtyckiego. W każdym z województw akcentuje się znaczenie tego położenia, a w warmińsko-mazurskim dostrzega się ponadto szanse wynikające z bezpośredniego sąsiedztwa z Obwodem Kaliningradzkim – jednym z nadbałtyckich regionów Rosji. W tym zakresie zainteresowań powstały moje artykuły: *Priorytety współpracy zagranicznej polskich województw nadmorskich – analiza porównawcza*, [w:] *Regiony: Polska – Europa – Świat*, red. K. Dośpiał – Borysiak, A. Stępień-Kuczyńska, Toruń 2009 oraz *Kierunki współpracy zagranicznej województwa warmińsko-mazurskiego na tle pozostałych województw nadmorskich*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego Acta Politica” 2015, nr 32 (9 pkt wg wykazu MNiSW – część B).

Stopniowo zainteresowania naukowe koncentrowałem na obszarze badawczym związanym z osiągnięciem naukowym wskazanym jako praca habilitacyjna. Stanowi ona efekt konsekwentnie i spójnie rozwijanych badań w zakresie problematyki aktywności zagranicznej samorządu terytorialnego w ujęciu politologicznym. Należy zauważyć, że samorządy regionalne zmieniają swoje priorytety współpracy zagranicznej, uaktualniają strategie rozwoju regionalnego, zawierają nowe porozumienia partnerskie lub wypowiadają stare - przez to sprawiają, że pole badawcze jest zmienne i podlega ewolucji. Wymaga to ciągłej współpracy na linii nauka - praktyka, czyli pozyskiwania materiałów źródłowych i uaktualniających badań terenowych. W efekcie poszerzał się zakres prowadzonych przeze mnie badań. Początkowo obejmowały one pogranicze polsko-rosyjskie, później współpracę zagraniczną województwa warmińsko-mazurskiego we wszystkich jej aspektach, wreszcie współpracę pozostałych regionów Polski Wschodniej. Tematyce różnych przejawów aktywności zagranicznej regionów Polski Wschodniej poświęciłem m.in. artykuły: *Priorytety współpracy zagranicznej województw Polski Wschodniej - analiza porównawcza*, [w:] *Polska wschodnia – zarządzanie rozwojem*, red. B. Plawgo, Białystok 2006; *Lobbying województw Polski Wschodniej w Unii Europejskiej – biura przedstawicielskie* [w:] *Państwa i organizacje międzynarodowe we współczesnym świecie. Polityka. Bezpieczeństwo. Gospodarka*, red. M. Chełminiak, W. Tomaszewski, Olsztyn 2013; *Priorytety współpracy zagranicznej województwa warmińsko-mazurskiego na tle pozostałych regionów Polski Wschodniej*, „Europa Regionum” XIX, red. Stanisław Flejterski, Szczecin 2014 (7 pkt wg wykazu MNiSW – część B).

W miarę zagłębiania się w analizowaną problematykę dostrzegłem wspomniany już chaos terminologiczny w literaturze przedmiotu traktującej o aktywności zagranicznej

regionów. Zainspirowało mnie do wprowadzenia kategorii „paradyplomacja”, która jest wiodąca w pracy habilitacyjnej, ale zacząłem ją stosować także w innych publikacjach, takich jak: *Cross-border and interregional cooperation (paradiplomacy) between Poland and Kaliningrad Region* [w:] *Kaliningrad: its internal and external issues*, eds. A. Żukowski, W.T. Modzelewski, Olsztyn 2015; *Paradyplomacja regionów jednym z wymiarów polskiej polityki zagranicznej* [w:] *Samorząd terytorialny we współczesnej Europie. Teoria i praktyka funkcjonowania*, red. T. Astramowicz-Leyk, A. Żukowski, Olsztyn 2016; *Kierunek ukraiński w paradyplomacji polskich samorządów* [w:] *Ukraina. Konflikt - transformacja - integracja*, red. K. Sygidus, O. Gorbach, D.M. Mościcka, W. Kotowicz, Olsztyn - Lwów 2016; *Russian direction in the paradiplomacy of Polish local governments* [w:] *Współpraca krajów demokratycznych Europy Środkowo-Wschodniej i Rosji - nowe wyzwania*, „Nowa Polityka Wschodnia” 2017 (w druku).

Badania nad wielowymiarowością współczesnych relacji międzynarodowych, w tym paradyplomacją regionów są dla mnie ważnym elementem mojego rozwoju naukowego, ale również dydaktycznego. W moim przypadku badania i dydaktyka wzajemnie się uzupełniały, bowiem do tej pory prowadziłem zajęcia m.in. z takich przedmiotów jak: „Region Warmii i Mazur w stosunkach międzynarodowych:”, „Współpraca transgraniczna i euroregionalna”, „Prawo administracyjne i samorządowe”, „Stosunki dyplomatyczne i konsularne”, „Protokół dyplomatyczny i organizacja służby zagranicznej” i „Polityka zagraniczna RP”. Dzięki temu miałem możliwość praktycznego odniesienia prowadzonych badań i wykorzystania ich rezultatów na wykładach i ćwiczeniach. Prowadziłem również seminaria licencjackie (jestem promotorem ponad 90 prac licencjackich, w tym dotyczących samorządu terytorialnego), wykłady w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku (z protokołu dyplomatycznego oraz aktywności zagranicznej samorządów Warmii i Mazur), wykłady z protokołu dyplomatycznego i etykiety w biznesie na Wydziale Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego oraz zajęcia w Centrum Studiów Bałtyckich w Ełku. W ramach działalności popularyzującej naukę, kilka swoich publikacji zamieściłem w Internecie na stronach: <https://www.researchgate.net> (ponad 1,6 tys. odsłon na koniec 2016 r.) oraz <http://scholar.google.pl> (odnotowane przez system 32 cytowania na koniec 2016 r.).

W zakresie współpracy z samorządem województwa warmińsko-mazurskiego, od 2008 r. cyklicznie organizuję w Instytucie Nauk Politycznych UWM w Olsztynie „Konkurs Wiedzy o Regionie Warmińsko-Mazurskim” pod patronatem Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Celem konkursu jest rozbudzenie zainteresowania życiem społeczno-politycznym Warmii i Mazur oraz promowanie wiedzy o regionie wśród uczniów

szkół ponadgimnazjalnych. W każdej jego edycji bierze udział kilkudziesięciu uczniów ze szkół województwa, którzy odpowiadają na pytania testowe. Jestem autorem wszystkich pytań konkursowych, których problematyka ogniskuje się wokół takich zagadnień jak: społeczno-polityczna historia Warmii i Mazur (po 1918 r.); transformacja polskiego systemu politycznego w wymiarze regionalnym i lokalnym; regionalna administracja rządowa; samorząd regionalny i lokalny (organy, zadania, kompetencje); współczesna regionalna scena polityczna; kontakty zagraniczne samorządu województwa; euroregiony: „Bałtyk”, „Łyna-Ława”, „Niemen”; strategia rozwoju województwa; walory geograficzno-przyrodnicze regionu (znajomość mapy); współczesne problemy regionu warmińsko-mazurskiego.

Ponadto, w 2015 r. zasiadałem w jury konkursu promującego wiedzę o Unii Europejskiej „Ja - Obywatel UE”, organizowanego przez samorząd województwa i Instytut Nauk Politycznych UWM, skierowanego do uczniów szkół ponadgimnazjalnych w województwie. Kilukrotnie, w ramach organizowanego przez Instytut Nauk Politycznych UWM kursu przygotowującego do matury z WOS, prowadziłem moduł z zakresu współczesnych systemów politycznych i stosunków międzynarodowych.

Dodatkowym obszarem mojej aktywności jest opieka naukowa oraz organizacyjna podczas konferencji i seminariów organizowanych w Instytucie Nauk Politycznych UWM. Wymienić tu należy przykładowo: Międzynarodową Konferencję „Polska polityka wschodnia a współpraca zagraniczna województw warmińsko-mazurskiego”, Olsztyn 11-12 grudnia 2012 r., Ogólnopolską Konferencję „Bezpieczeństwo w XXI wieku - wymiar lokalny, regionalny, państwowy i międzynarodowy”, Olsztyn 24 maja 2014 r., Ogólnopolską Konferencję „Władza w przestrzeni społeczno-politycznej. Pomiędzy sprawowaniem a obywatelską suwerennością władzy”, Olsztyn 30-31 maja 2016 r. Brałem również udział w konferencjach współorganizowanych przez samorząd województwa, np. „Mały ruch graniczny w teorii i praktyce”, Mikołajki 21-22 października 2013 r., „Samorząd Terytorialny we współczesnej Europie. Teoria i praktyka funkcjonowania”, Olsztyn 9 listopada 2015 r. oraz II Polsko-Ukraińskim Forum Naukowym „Європейська інтеграція та національна ідентичність: інституційний і ціннісний вимір”, Lwów 12-13 maja 2016 r. Uczestniczyłem w debacie na temat samorządowego wymiaru polskiej polityki zagranicznej, m.in. na konferencjach współorganizowanych przez Związek Miast Polskich, Związek Gmin Wiejskich RP, Związek Powiatów Polskich i Instytut Spraw Publicznych: „Rola samorządów w polityce zagranicznej RP” Warszawa 5-6 grudnia 2012 r., „Samorządy lokalne a Unia Europejska - w przeddzień 10-lecia akcesji” Warszawa 14 listopada 2013 r. oraz konferencji

Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych: „Dyplomacja samorządowa” Warszawa 9 kwietnia 2015 r.

Od 2001 r. jestem członkiem Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, pełniąc funkcję skarbnika Oddziału PTNP w Olsztynie. Kilukrotnie sprawowałem funkcję sekretarza Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej UWM w Olsztynie, a za działalność naukową otrzymałem w 2006 r. nagrodę Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Mój dotychczasowy dorobek naukowy po uzyskaniu stopnia doktora w zakresie publikacji obejmuje: 3 książki autorskie, 6 książek wieloautorskich (2 samodzielne redakcje i 4 współredakcje), 1 raport współautorski, ponad 50 artykułów w czasopismach naukowych i w pracach zbiorowych, a w zakresie wystąpień 27 referatów na konferencjach krajowych i międzynarodowych. Podsumowując chciałbym podkreślić, że podjęta w pracy habilitacyjnej problematyka stanowi nierozzerwalną całość i naturalną kontynuację prowadzonych przeze mnie do tej pory badań naukowych.

Wojciech Modzelewski